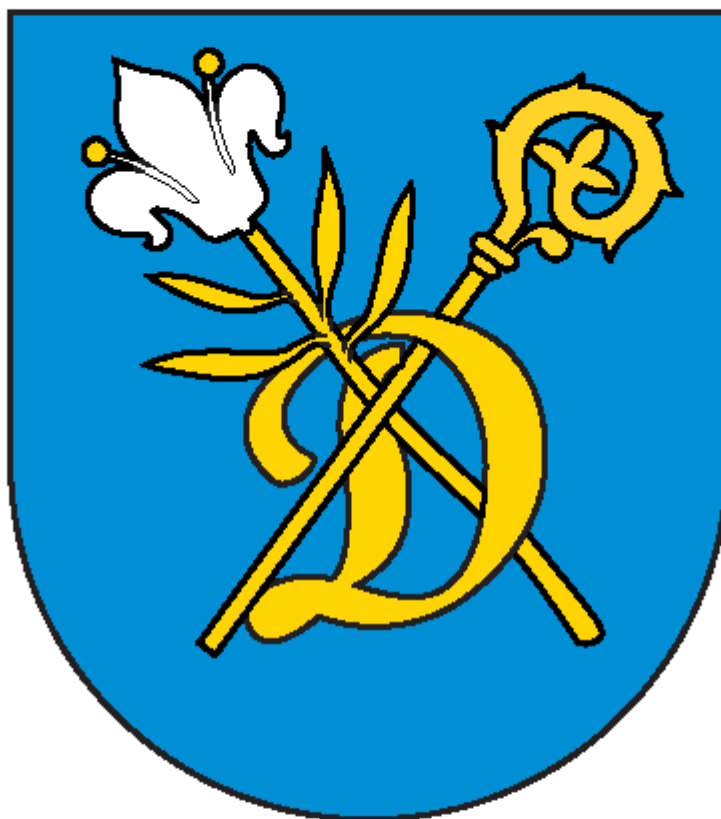

PROJEKT HERBU GMINY DOMARADZ

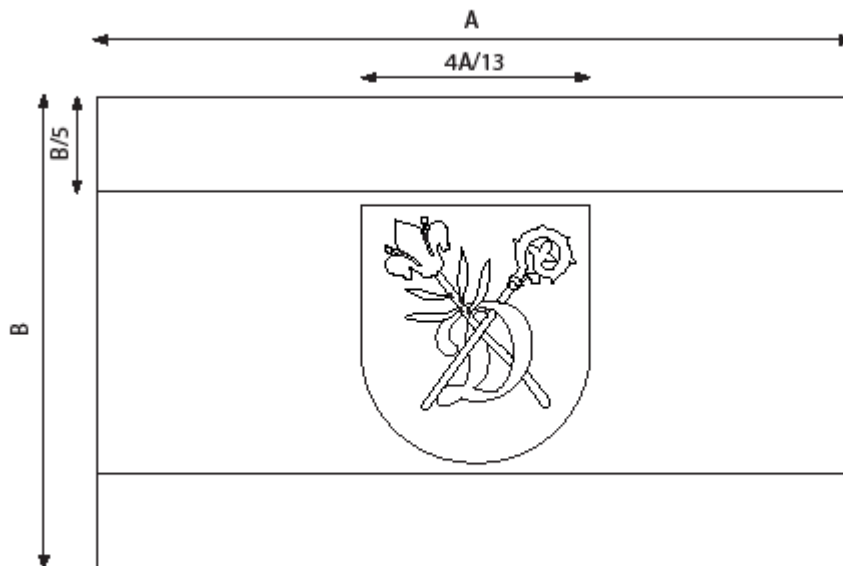
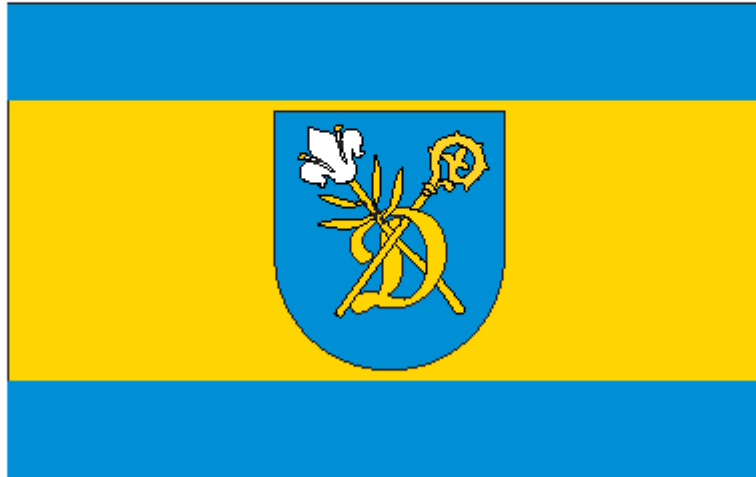
WERSJA NR 5b

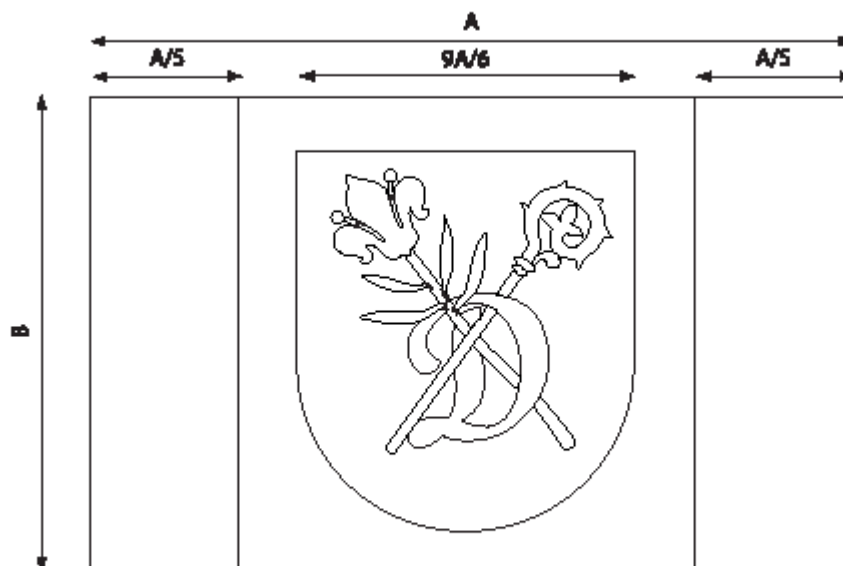
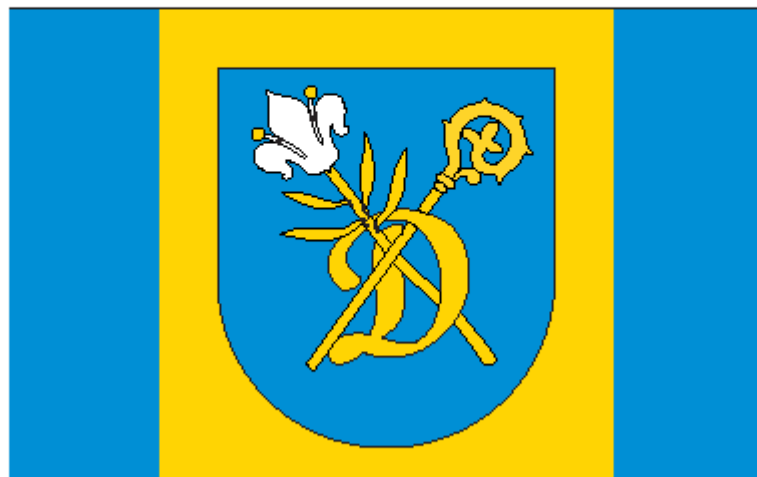
 C 100 % M 25 % M 15 % Y 100% K 100%

PROJEKT FLAGI GMINY DOMARADZ
WERSJA NR 5 ba

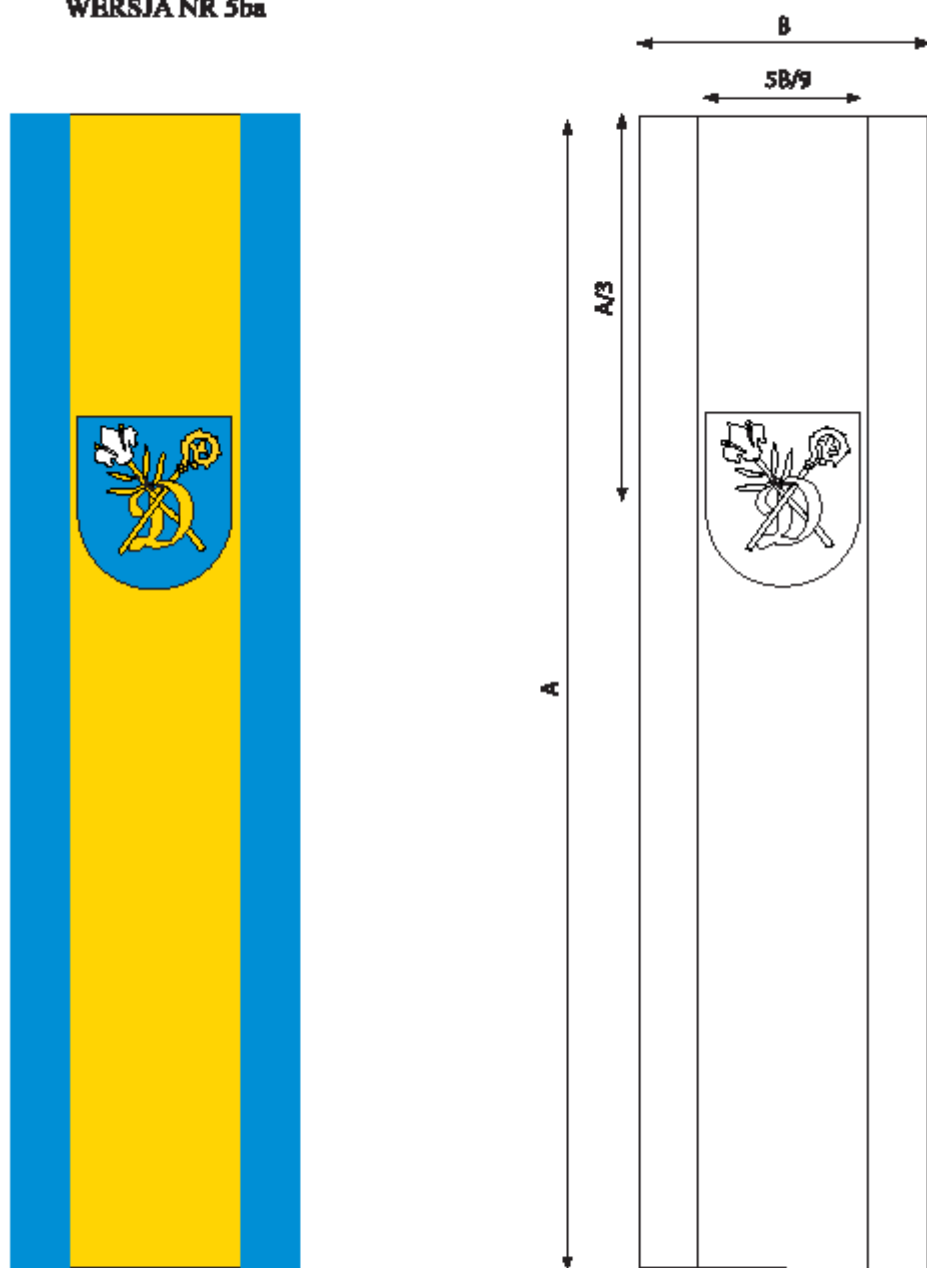

PROJEKT FLAGI GMINY DOMARADZ
WERSJA NR 5bb

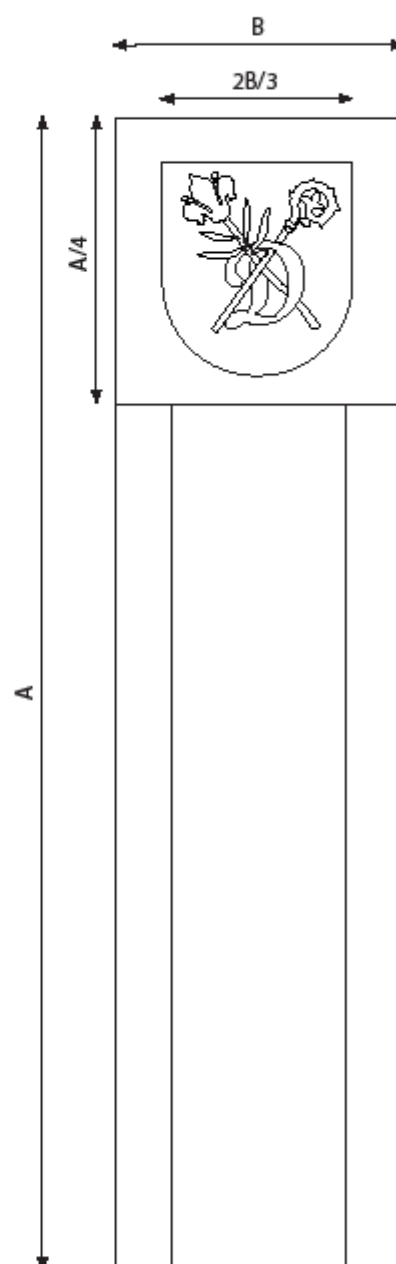
PROJEKT BANNERU GMINY DOMARADZ

WERSJA NR 5ba

 C 100 % M 25 % M 15 % Y 100% K 100%

PROJEKT BANNERU GMINY DOMARADZ
WERSJA NR 5bb

 C 100 % M 25 % M 15 % Y 100% K 100%

PROJEKT PIECZĘCI GMINY DOMARADZ

WERSJA NR 5a

PROJEKT PIECZĘCI GMINY DOMARADZ
WERSJA NR 5b

HERB

Wersja Nr 5b

W polu błękitnym Lilia Świętego Józefa srebrna o łodydze złotej skrzyżowana z takimż pastorałem, przeplecione w majuskule „D” złotej.

Uzasadnienie projektu:

Wizerunek **Lilii Świętego Józefa** odwołuje się do patronów kościołów parafialnych w Baryczy (św. Józefa) i w Golcowej (św. Barbary i Narodzenia NMP). W średniowiecznym, zabytkowym kościele w Golcowej znajdował się obraz NMP cudami słynący. Natomiast w zabytkowym kościele w Domaradzu znajduje się ołtarz poświęcony św. Józefowi Oblubieńcowi NMP, a w nim zabytkowy obraz przedstawiający św. Józefa. Należy dodać, że atrybutami zarówno Najświętszej Marii Panny, jak i św. Józefa jest kwiat białej lilii zwanej często Lilią Świętego Józefa. Kult św. Józefa w rejonie Domaradza musi mieć długie tradycje, gdyż nieprzypadkowo erygowany na początku XX wieku kościół parafialny w Baryczy przyjął wezwanie właśnie św. Józefa. Dla podkreślenia zarówno kultu Matki Bożej, jak i św. Józefa Oblubieńca NMP w herbie umieszczono lilię jako atrybut wymienionych wyżej postaci, a nie typową lilię heraldyczną.

Złoty pastorał jest atrybutem **św. Mikołaja Biskupa** patrona kościoła w Domaradzu, a także symbolizuje wielowiekową własność **biskupów przemyskich** w Domaradzu i Golcowej.

Złota majuskuła „D” odwołuje się do jej wyobrażenia na dziewiętnastowiecznej pieczęci jednowioskowej gminy Domaradz.

Kwerenda materiału źródłowego

Kwerenda objęła:

1. Symbolikę miejską Domaradza (od XV wieku do roku 1939).
2. Symbolikę gminną od 1784 do 1935 roku.
3. Patronów trzech parafii w gminie Domaradz: domaradzkiej, golcowskiej i baryckiej.
4. Symbolikę rodów szlacheckich najdłużej władających Baryczą
5. Zabytki gminy Domaradz (kościółów, dworów i innych charakterystycznych zabytkowych budowli).
6. Wyjątkowe cechy geograficzne, krajoznawcze i przyrodnicze charakterystycznych wyłącznie dla gminy Domaradz.

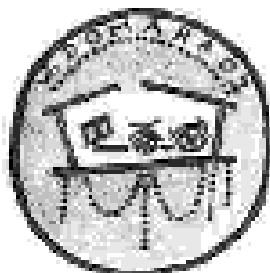
Nie udało się odnaleźć żadnych zabytków sfragistycznych lub heraldycznych, które świadczyłyby, iż Domaradz kiedykolwiek posługiwał się symboliką o charakterze miejskim.

Natomiast bez trudu udało się odnaleźć odciski pieczęci Domaradza jako jednowioskowej gminy wiejskiej. Niestety zachowany odcisk pieczęci z 2 poł. XIX wieku zawierający znak napieczętny jest praktycznie nieczytelny i nie mógł być brany pod uwagę przy projektowaniu herbu gminnego (zob. il. 1). Miejscowe rekonstrukcje wizerunku znaku napieczętnego (il. 2) również nie mogły być uwzględnione. Dwie pieczęcie zawierają tylko legendę bez znaku napieczętnego (zob. il. 3 i il. 4). Brano pod uwagę pieczęć (il. 5), która oprócz legendy zawierała niezdarne wyobrażenie litery „D” (Domaradz). W pieczęci gminnej

Golcowej z XIX wieku występują jako znak napieczętny „typowe” narzędzia rolnicze, często spotykane w odciskach pieczęci innych galicyjskich gmin wiejskich (zob. il. 6).

il. 1

il. 2

il. 3

il. 4

il. 5

il.6

Dwie średniowieczne i jedna dwudziestowieczna domaradzkie parafie mają rzadko spotykanych patronów: NMP, św. Mikołaja, św. Barbary i św. Józefa. Atrybuty tych świętych brano pod uwagę przy projektowaniu herbu gminnego. Trzy złote kule, biblia i pastorał — św. Mikołaja; kielich z komunią, miecz, gałązka palmowa i kamienna wieża — św. Barbary Męczennicy; lilia — dla NMP i św. Józefa.

Nie brano pod uwagę herbów rodów szlacheckich, gdyż niczym szczególnym nie wyróżniły się w dziejach wymienionych wiosek i żaden nie był obecny na tych terenach dłużej niż sto lat.

Rozważano umieszczenie w jednym z projektów herbu biskupstwa łańcuckiego w Przemyślu — głowa św. Jana Chrzciciela na złotej misie, ale herb taki używany jest już przez stolicę powiatu — miasto Brzozów.

Brano pod uwagę umieszczenie w projekcie herbu gminy dwóch schematycznych wizerunków zabytkowych kościołów w Domaradzu i Golcowej, ale jedna z gmin powiatu brzozowskiego — Haczów ma w herbie czternastowieczny drewniany kościół, którego kształt (bryła) jest w znacznym stopniu podobna do w/w kościołów. Zamiast wizerunków tychże kościołów zaproponowano wczesnośredniowieczne krzyże kawalerskie, które symbolizują trzy parafie gminy.

Ważną rolę w dziejach Domaradza i Golcowej odgrywały karczmy. Jedna z nich, zwana „Austerią” słynęła w całej okolicy. Miała kształt czworoboku z dziedzińcem pośrodku, gdzie odbywały się jarmarki i słynne targi końskie. Wzniesiona była w centrum Domaradza, a obok niej przebiegał drogowy szlak handlowy, a później austriacki „Cesarski Trakt”. Zbudowano ją w połowie 1 połowie XVIII wieku w miejscu poprzednich kilku starszych. Pełniła ona również funkcję administracyjną, gdyż od niepamiętnych czasów odbywały się w niej posiedzenia ławy wiejskiej (może i miejskiej). Niewykluczone, że znak napieczętny tę

właśnie karczmę schematycznie przedstawia (z powozem w środku). Niestety zabudowania gospodarcze „Austerii” w znacznym stopniu zniszczone, rozebrane zostały w latach 30. XX, a główna część budowli — na przełomie lat 80. i 90. XX wieku. Niestety nie zachowała się żadna ikonografia tejże karczmy (zajadu), która mogłaby być podstawą do wykonania rysunku.

Na terenie gminy brak charakterystycznych cech krajobrazowych i przyrodniczych, które mogły być uwzględnione przy projektowaniu herbu gminy.

**

Gmina Domaradz

Zasadnicza część gminy Domaradz leży na terenie Pogórza Dynowskiego. Najwyższe wzniesienia występują na terenie sołectwa Golcowa i wahają się na poziomie 455-478 m n.p.m. — Magierów, w sołectwie Barycz szczyty wzniesień osiągają 480-487 m n.p.m. (Góra Podlas). W rejonie Domaradza pasmo Parnasu jest nieco niższe i jego najwyższy szczyt osiąga 410 m n.p.m. (góra Chyb). Między pasmami wzgórz płyną dopływy Wisłoka — rzeczki: Stobnica i Golcówka oraz potok Baryczka — dopływ Sanu.

Lasy stanowią ok. 20% powierzchni gminy, użytki rolne ok. 70%, a pozostałe to: place, drogi, tereny zabudowane i nieużytki — ok.10%.

Administracyjnie gmina położona jest w środkowo-południowej części województwa podkarpackiego, a także w północnej części powiatu brzozowskiego. Gmina graniczy: od południa z miastem i gminą Brzozów i gminą Jasienica Rosielna; od północy z gminą Niebylec (pow. strzyżowski), miastem i gminą Błażowa (pow. rzeszowski), a od wschodu z gminą Nozdrzec.

Gmina zajmuje obszar o pow. 56,72 km², tworzy ją 3 sołectwa: **Barycz, Domaradz i Golcowa.**

Gmina Domaradz w dzisiejszym kształcie powstała w roku 1973. Gmina liczy ok. 6100 mieszkańców (dane z 31 grudnia 2007 roku) z tego ponad 3000 osób mieszka w Domaradzu — stolicy gminy; w Golcowej mieszka ponad 2100 mieszkańców, a Baryczy nieco ponad 1000 mieszkańców. Poszczególne sołectwa posiadają po kilka przysiółków, które z powodzeniem mogłyby być samodzielnymi wioskami.

Pod względem etnograficznym większość mieszkańców gminy zaliczana jest do grupy Pogórze, która ma znaczny wpływ na kulturę ludową i materialną mieszkańców gminy.

Zarys dziejów Gminy Domaradz

Materialne ślady najstarszego osadnictwa słowiańskiego (przedlokacyjnego) na terenie Gminy Domaradz pochodzą dopiero z okresu od 1 połowy XI do połowy XIII wieku (tj. najazdów mongolsko-tatarskich) i są to pozostałości po wczesnośredniowiecznych osadach położonych w dolinie Stobnicy i jej dopływów.

Niestety, do połowy XIV wieku niewiele wiadomo o dziejach tych terenów, gdyż ziemie, na których położony jest Domaradz, leżały w pasie nadgranicznych lasów u styku dwóch ruskich włości (odpowiedników polskich kasztelanii): sanockiej i dynowskiej (nazwy umowne, gdyż nieznanne są ich faktyczne nazwy) oraz niewielkiej odległości od Kamieńca (ob. Odrzykoń), który był najdalej na południowy-wschód wysuniętym grodem polskim (nie licząc niewielkiego gródka w Czudcu na północy). Do 2 połowy XIV wieku były to prawie

bezludne tereny nominalnie należące do kolejnych księstw ruskich (od poł. XIII wieku do Rusi Halickiej).

Ziemia Przemyska i Sanocka została nieformalnie przyłączona do Królestwa Polskiego już w pierwszym etapie podboju przez króla Kazimierza Wielkiego Rusi Halicko-Włodzimierskiej (Czerwonej) w roku 1340. Ostatecznie włączona została ona do Królestwa Polskiego w roku 1349. Dopiero wtedy król polski oficjalnie mógł rozpocząć akcję kolonizacyjną tych ziem.

W tym czasie z pewnością w rejonie istniała już jakaś śródleśna osada nad brzegiem Stobnicy o nieznanym nazwie (najprawdopodobniej ruskiej). Pierwsza niepewna wiadomość o powstaniu wsi Domaradz pochodzi z aktu lokacyjnego, wystawionego przez króla Kazimierza Wielkiego w 1359 roku. Jednak autentyczność tego aktu jest jednak przez historyków podważana.

Po śmierci króla Kazimierza Wielkiego w roku 1370 tron polski objął jego siostrzeniec Ludwik Andegaweński, który w roku 1372 mianował namiestnikiem Rusi Halickiej i Włodzimierskiej księcia Władysława II Opolczyka. On to podzielił Ruś Halicką na ziemie: chełmską, halicką, lwowską, przemyską i sanocką. W roku 1378 został on mianowany wielkorządcą Królestwa Polskiego, a sama Ruś Halicka na prawie dziesięć lat znalazła się we królestwach węgierskich.

W roku 1383 rządy przejęła Maria Andegaweńska, królowa Węgier i Rusi Halickiej, która już w roku 1384 bogato uposażyła łacińskie biskupstwo przemyskie dobrami ziemskimi w rejonie Brzozowa, m.in.: samym miastem Brzozowem (wtedy jeszcze wsią) z okolicznymi wioskami (m.in. Domaradzem, Przysietnicą i Bliznem).

Obszar Pogórza Dynowskiego, w tym tereny gminy Domaradz, od momentu jego przyłączenia na stałe do Polski (po 1388 roku), stanowiły do roku 1772 (rozbiórów) integralną część ziemi sanockiej. Obszar ten, tuż po przyłączeniu do Królestwa Polskiego, pokryty był dużymi obszarami lasów, a liczba osad była niewielka.

Na przełomie XIV i XV wieku na terenie obecnej gminy istniała tylko biskupia wieś Domaradz. W roku 1425 wystarali się oni o prawa lokacyjne dla wsi Nowy Domaradz, Po okresie dwudziestoletniej tzw. wolnizny, założyli kolejną wioskę: Wolę Golcową. W roku 1448 biskup przemyski Piotr pozwolił sołtysowi Woli Golcowej — Maciejowi Golcowi założyć nową wioskę — Piotrawin (nazwaną tak od imienia biskupa). Od roku 1468 w źródłach brak jakichkolwiek wzmianek o Nowym Domaradzu, ale pojawiają się wzmianki o wsi Golczowa i Golczowska Wola. Od przełomu XV i XVI wieku funkcjonuje już współczesna nazwa — Golcowa.

Niedługo po lokacji Domaradza (w 2 poł. XIV wieku) i Golcowej (w 2 poł. XV wieku) wzniesiono wioskach modrzewiowe kościoły: w Domaradzu z inicjatywy biskupów przemyskich — p.w. **św. Mikołaja Biskupa** (jako parafialny), a w Golcowej — p.w. **Narodzenia NMP i św. Barbary Męczennicy**. Być może również w Baryczy funkcjonowała jakaś świątynia. Mógł to być jakiś filialny kościółek lub kaplica p.w. **św. Józefa Oblubieńca NMP?**

O ile Domaradz i Golcowa, jako części dóbr klucza brzozowskiego, do 4 ćwierci XVIII wieku (praktycznie do początków XX wieku) stanowiły niepodzielną własność biskupów przemyskich, to dzieje trzeciej miejscowości gminy — Baryczy, były zupełnie inne. Tereny, na których założono w poł. XV wieś, znajdowały się na skraju **dóbr dynowskich**. Przed podziałem w ich skład wchodziło miasto Dynów oraz wioski: Bachórz, Błazowa, Chodorkówka, Dąbrówka, Futoma, Hadle, Harta, Hłudno, Hyżne, Izdbica, Izdebka, Kąkolówka, Laskówka, Lipa, Łubno, Moszczenica, Niewistka, Nozdrzec, Siedliska, Szklary, Ulanica, Wesoła, Wołodź i Wara. Pierwszymi właścicielami tych dóbr byli Kmitowie *herbu Szreniawa* (ok. 1380–1441), a następnie: D(e)ynowscy *herbu Wieniawa* (1441–95), później — Rzeszowscy *herbu Doliwa* (Mikołaj i Piotr synowie Anny z Rzeszowa c. Małgorzaty

Kmity zm. w 1464 r.). Zarówno Denowscy, jak i Rzeszowscy byli po kądzieli spokrewnieni z Kmitami. Lokacji wsi Barycz dokonała w połowie XV wieku właścicielka dóbr dynowskich — Małgorzata z Kmitów Denowska, albo już jej córka Anny z Denowskich Rzeszowska.

Niedługo potem dobra dynowskie podzielono na dwa klucze: dynowski i błażowski. Wieś Barycz trafiła do **klucza błażowskiego**, który na początku XVI wieku znalazł się w rękach Katarzyny z Rzeszowskich Niewiarowskiej, a następnie jej córki Anny z Niewiarowskich Marcinkowskiej. Po jej bezpotomnej śmierci w 1631 roku wygasł ród spokrewnionych ze sobą potomków Kmitów, Denowskich i Rzeszowskich.

Wiadomo jednak, że Marcinkowska nie była już właścicielką klucza błażowskiego, ale wdowa po Mikołaju Firleju z Dąbrownicy — Agnieszka z Tęczyńskich Firlejowa (zm. w 1644) i to ona w roku 1629 sprzedała klucz błażowski węgierskiemu magnatowi Stefanowi Thököly'emu (zmarłemu w 1670 roku znanego przywódcy powstania antyhabsburskiego). W roku 1645 król nadanie cofnął i przekazał te dobra *iurae caduco* innemu magnatowi węgierskiemu — Franciszkowi Wesselenyi'emu z Hadad, hrabiemu na Tyczynie i Gdowie. Jego spolonizowany już syn Władysław odsprzedał majątek przed rokiem 1696 Hieronimowi Augustynowi Lubomirskiemu. Po jego śmierci w 1706 roku olbrzymim spadkiem zarządzali wspólnie czas jakiś jego synowie: Jerzy Ignacy, Jan Kazimierz i Aleksander Jakub. W 1726 roku ustawą konstytucji sejmowej rozdzielono majątek, a błażowskie dobra przypadły Aleksandrowi Jakubowi Lubomirskiemu, który najprawdopodobniej nigdy w Błażowej nie był, przebywając głównie w Dreźnie u boku saskich królów: Augusta II i Augusta III Wettynów. Po jego śmierci w 1772 roku klucz błażowski przejęła córka Konstancja księżna Lubomirska, jednak szybko pozbywa się go, odsprzedając Błażową w 1785 r. siostrze Karolinie Henryce, żonie ministra saskiego Karola Jerzego Fleminga. Karolina Flemingowa była bardzo związana z Błażową i całą majątnością. Po ojcu Karolu Jerzym, majątek odziedziczył syn Henryk hrabia Fleming.

Kolejnym właścicielem klucza błażowskiego (Baryczy) w roku 1835 został Wincenty Skrzyński *herbu Zaremba*, który nabył te dobra od Flemingów. Po nim odziedziczył je jego syn Władysław. Po roku 1875 Zdzisław Skrzyński sprzedał Barycz Samuelowi Kranzowi.

Po najazdach i zniszczeniach, które miały miejsce w XVII i XVIII wioski ob. gminy Domaradz z trudem podnosiły się z upadku. Szansą dla Domaradza, Golcowej i Baryczy stał się austriacki strategiczny „Cesarski Trakt”, który biegł z Wiednia do Przemyśla i dalej do Lwowa, m.in. przez w/w miejscowości. By ożywić tereny wokół Domaradza otrzymał on status ośrodka administracyjnego i usługowo-handlowego, tzw. „Marktflecken”. W ślad za tym, decyzją gubernatora we Lwowie z roku **1863** Domaradz podniesiony został do rangi miasteczka. Jak się okazało — nie na długo. Co prawda nie było decyzji o pozbawieniu przywilejów miejskich, ale po roku 1890 Domaradz nie był już oficjalnie uważany za miasteczko. Sam trakt drogowy przebiegający przez Domaradz okazał się zbyt słabym czynnikiem miastotwórczym. Taką szansę dawałaby linia kolejowa i inwestycje przemysłowe lub uzdrowiskowe. Jednak definitywnie przestał być za miasto uważany od roku 1945, chociaż `w okresie międzywojennym Domaradz nie figurował już w spisie miast i miasteczek.

Zastanawiający jest fakt, iż w niektórych historycznych publikacjach (np. Miasta polskie w Tysiącleciu t.2, Warszawa 1966) pojawiają się informacje, z których wynika, że tradycje miejskie Domaradza sięgają XV wieku. Być może przy okazji lokacji Nowego Domaradza wytyczono w Starym Domaradzu rynek i jakieś ulice z działkami mieszczańskimi (stąd funkcjonująca od setek lat nazwa części Domaradza — „Miasto” oraz „Zatyle” (inaczej — Przedmieście). Pośrednim dowodem na istnienie przywileju miejskiego może być fakt odbywania się przez kilka wieków jarmarków (jarmarki bydła i koni w Domaradzu odbywały się nieprzerwanie do roku 1939!). Z drugiej strony, w żadnym zachowanym dokumencie od XV do końca XVIII wieku Domaradz nie jest określany jako *oppidum* (miasto) lecz *villa* (wieś). Nie zachowały się żadne księgi miejskie, ani atrybuty władz miejskich (np. pieczęcie).

FLAGA

Wersja Nr 5ba

Flagą jest płat tkaniny o proporcjach: 8 : 5 dzielona w pas (poziomo) w proporcjach: 1 : 3 : 1 w barwach: błękitne (niebieskie) skraje pasy, a na szerokim żółtym pasie herb Gminy Domaradz pośrodku (Wersja: Nr 5b).

Barwy na fladze odzwierciedlają barwną tynkturę herbu Gminy Domaradz. Barwy można niekiedy tłumaczyć jako:

Błękit — jest barwą Matki Bożej, nieba, wiary, prawdy, lojalności, wierności, stałości, Wenus, szafiru, miedzi i powietrza.

Żółcień — symbolizuje Boski majestat, objawienie Ducha Świętego, glorię zmartwychwstania, szlachetność, wspaniałomyślność, życzliwość, Słońce, topaz, złoto i światło.

Biel — to symbol czystości, uczciwości i lojalności oraz pokory, a także Księżycy, perły, srebra, wody i pokoju.

Wersja Nr 5bb

Flagą jest płat tkaniny o proporcjach: 8 : 5 dzielona w słupek (pionowo) w proporcjach: 1 : 3 : 1, w barwach: wąskie skrajne pasy błękitne (niebieskie) i pośrodku szerokiego żółtego pasa herb Gminy Domaradz (Wersja: Nr 5b)

Barwy na fladze odzwierciedlają barwną tynkturę herbu Gminy Domaradz. Barwy można niekiedy tłumaczyć jako:

Błękit — jest barwą Matki Bożej, nieba, wiary, prawdy, lojalności, wierności, stałości, Wenus, szafiru, miedzi i powietrza.

Żółcień — symbolizuje Boski majestat, objawienie Ducha Świętego, glorię zmartwychwstania, szlachetność, wspaniałomyślność, życzliwość, Słońce, topaz, złoto i światło.

Biel — to symbol czystości, uczciwości i lojalności oraz pokory, a także Księżycy, perły, srebra, wody i pokoju.

BANNER

Wersja Nr 5ba

Bannerem jest płat tkaniny o proporcjach: 4 : 1 dzielony w słupek (pionowo) w proporcjach: 1 : 3 : 1 o barwach: błękitne skrajne wąskie pasy, a na szerokim żółtym pasie na 1/3 wysokości herb Gminy Domaradz (Wersja: Nr 5b).

Barwy na bannerze odzwierciedlają barwną tynkturę herbu Gminy Domaradz. Barwy można niekiedy tłumaczyć jako:

Błękit — jest barwą Matki Bożej, nieba, wiary, prawdy, lojalności, wierności, stałości, Wenus, szafiru, miedzi i powietrza.

Żółcień — symbolizuje Boski majestat, objawienie Ducha Świętego, glorię zmartwychwstania, szlachetność, wspaniałomyślność, życzliwość, Słońce, topaz, złoto i światło.

Biel — to symbol czystości, uczciwości i lojalności oraz pokory, a także Księżycy, perły, srebra, wody i pokoju.

Wersja Nr 5bb

Bannerem jest płat tkaniny o proporcjach: 4 : 1 dzielony w pas w proporcjach 1 : 4, a dolny szeroki pas dzielony w słup (pionowo) w proporcjach: 1 : 3: 1 o barwach: błękitne (niebieskie) skrajne wąskie pasy, środkowy szeroki pas — żółty. Na górnym żółtym pasie na herb Gminy Domaradz (Wersje: Nr 5b).

Barwy na bannerze odzwierciedlają barwną tynkturę herbu Gminy Domaradz. Barwy można niekiedy tłumaczyć jako:

Błękit — jest barwą Matki Bożej, nieba, wiary, prawdy, lojalności, wierności, stałości, Wenus, szafiru, miedzi i powietrza.

Żółcień — symbolizuje Boski majestat, objawienie Ducha Świętego, glorię zmartwychwstania, szlachetność, wspaniałomyślność, życzliwość, Słońce, topaz, złoto i światło.

Biel — to symbol czystości, uczciwości i lojalności oraz pokory, a także Księżycy, perły, srebra, wody i pokoju.

PIECZĘĆ

Wersja Nr 5a

Koło o średnicy 36 mm. W otoku napis „GMINA DOMARADZ”, między napisem „GMINA” i „DOMARADZ” dwie konturowe sześciopromienne gwiazdki. W środku liniowego koła (pieczęci) herb Gminy Domaradz (Wersja Nr 5a i Nr 5b).

Wersja Nr 5b

Koło o średnicy 36 mm. W otoku napis „GMINA DOMARADZ”, między napisem „GMINA” i „DOMARADZ” dwie konturowe sześciopromienne gwiazdki. W środku liniowego koła (pieczęci) godło z herbu Gminy DOMARADZ (Wersja Nr 5a i Nr 5b).